

LUPȚA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA

FRF 250

EUROPA

FRF 300

In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35

Cu avionul :

AFRICA

FRF 350

USA 60 sau echivalent

AMERICA DE NORD

ISRAEL

AMERICA DE SUD

ASIA

FRF 400

USA 70 sau echivalent

AUSTRALIA

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 46.02.1437

Numărul 230

7 septembrie 1994

CUPOANELE PRIVATIZĂRII : O DISTRIBUȚIE ILUZORIE DE BOGĂȚII FICTIVE

În baza angajamentelor internaționale luate la începutul anului, guvernul urma să prezinte parlamentului legea falimentului pînă în iulie și să privatizeze cca 3000 din cele 6100 întreprinderi de stat, pînă în decembrie. Legea a fost amînată, iar lista celor 2934 de întreprinderi nu cuprinde IAS-urile sau AGROMECC-urile și nu a fost publicată decît în 19 august, urmînd ca în toamnă parlamentul să hotărască măsuri legale. Scopul măsurilor în pregătire este ca privatizarea, dacă nu poate fi evitată, să nu fie decît formală, fără a slăbi controlul statului asupra întreprinderilor ce ar putea fi privatizate.

Amintim că o primă privatizare a guvernului Roman, făcută de Adrian Severin în baza legii 58 din 1991, crease 15,5 milioane de certificate de proprietate care au fost distribuite la cele 15,5 milioane de persoane ce împliniseră 18 ani la 31.12. 1991, ca să fie folosite la răscumpărarea întreprinderilor ce trebuiau privatizate. Certificatele puteau servi la răscumpărarea acțiunilor gerate de Fondul Proprietății Private (FPP), care reprezentau 30% din capitalul fiecărei întreprinderi, restul de 70%, gerate de Fondul Proprietății de Stat (FPS) rămînînd mai departe proprietatea statului.

Pînă în prezent certificatele nu au fost folosite și majoritatea au fost vîndute la prețuri derizorii în timpul inflației, încît multe se află astăzi în cîteva mîini. Conform declarației făcute ziarului "Adevărul" (26/7/94) de președintele Agenției Naționale de privatizare (ANP), valoarea fiecărui certificat s-ar situa la cca 25.000 lei. Pe baza acestui curs, valoarea totală a certificatelor este de 390 miliarde lei. La prețul pieței însă este 15 la 20.000 lei și nu totaliza decît 230 la 310 miliarde lei.

Cu aceste sume, valoarea totală a întreprinderilor privatizate s-ar fi situat între 800 și 1300 de miliarde de lei, deci la 13% sau chiar 8% din bugetul statului în 1994 și mult inferioară valorii lor reale.

Noua lege a privatizării, pe care o pregătește guvernul, urmează să ridice capitalul privatizabil de la 30% la 60%, instituind un cupon nominal și necesibil ce ar fi distribuit tuturor cetățenilor care vor împlini

18 ani înainte de 31.12.94. Cuponul ar servi la cumpărarea de acțiuni și valoarea sa ar fi de 875.000 sau un milion de lei. Raportat la cele 15,5 milioane de persoane și reprezentînd 30% din valoarea întreprinderilor privatizabile, înseamnă că valoarea acestora a fost evaluată, la 30.6.1994, la cca 50.000 de miliarde de lei, din care 15.000 miliarde (30%) ar fi distribuite prin cupoane, restul de 35.000 de miliarde (70%), cuprinzînd și cele 40% capital de stat, fiind vîndute în numerar. Implicit, certificatele emise de Roman-Severin nu mai reprezintă decît o fracțiune neglijabilă din această valoare.

Cifrele de mai sus au fost contestate de Sindicatul Alfa în baza estimărilor făcute de Constantin Cojocaru, care evaluează capitalul întreprinderilor privatizabile la 75.000 de miliarde de lei, și cuponul reprezentînd 100% din valoarea întreprinderilor, de cinci ori mai mult. Alfa, în consecință, ar fi cerut cuponul la cinci milioane de lei, ceea ce presupune o distribuție totală a capitalului și nu doar 60%.

În ambele cazuri, valoarea oficială a cuponului va fi doar formală. Cuponul fiind nominal și necesibil ar urma să fie folosit doar de titular pentru a cumpăra ulterior acțiunile societăților privatizate. Contrar aparențelor, această îngrădire nu apără interesele titularului, ci depreciază, din plecare, valoarea cuponului fără a putea împiedica amanetarea sau cedarea sa la prețuri cu aft ma scăzute cu cît cesiunea anticipată nu ar fi legală.

S-a propus ca acțiunile să fie emise la 25.000 de lei fiecare, pentru a corespunde și cu valoarea certificatelor de proprietate create de legea 58/1991. Cei puțin numeroși care au cumpărat aceste certificate ar fi realizat astfel cîștiguri ce puteau fi substanțiale. Cum aceștia sunt oamenii lui Roman, guvernul încearcă să anuleze certificatele care nu sunt deținute de cei cărora le fuseseră distribuite.

La 25.000 acțiunea, un nou cupon de un milion de lei ar urma să dea dreptul la 35 sau 40 de acțiuni, în schimb ce unul de cinci milioane ar da 200 de acțiuni. Pentru publicul neavizat, diferența pare considerabilă. În fapt, valoarea reală a cuponului nu depinde de numărul acțiunilor pe care le poate dobîndi, nici de evaluarea întreprinderilor, ci de

perspectivele lor. Faptul că evaluarea globală făcută de Cojocaru este cu 50% mai ridicată decît cea guvernamentală denotă că, în ambele cazuri lipsesc criteriile serioase, dar nu schimbă valoarea reală a întreprinderilor privatizabile.

Guvernul nu și-a bătut mult capul. Conform metodologiei dirijiste de odinioară, a înmulțit evaluarea precedentă, din 31.3.1992, cu diferiți coeficienți după fiecare branșă, chiar dacă în aceeași branșă unele întreprinderi au mers bine și altele prost!... Cît despre Cojocaru, nu știm cum a putut să evalueze întreprinderile la 50% mai mult, cînd, în principiu, lista lor nu era cunoscută. Oricum, evaluarea nu înseamnă mare lucru cîtă vreme întreprinderile nu au găsit cumpărători...

O întreprindere evaluată după metoda Cojocaru la 75 de miliarde ar avea un capital compus din 3 milioane de acțiuni de 25.000 fiecare ce ar putea fi împărțit fie în totalitate la 15.000 de titulari de cupoane de 5 milioane de lei, echivalente cu 200 de acțiuni fiecare, sau numai 60% la 9000 de titulari, dacă statul păstrează 40%.

După evaluarea guvernului, capitalul aceleiași întreprinderi ar fi doar de 50 de miliarde din care 30 la 60%, adică 15 la 30 miliarde, ar fi împărțite între 15.000 la 30.000 de titulari de cupoane care n-ar avea înșa fiecare decît 40 de acțiuni de 25.000 nominal, restul, inclusiv partea statului de 40%, fiind vîndute în numerar.

Ce se întîmplă dacă nu se găsesc destui titulari de cupoane sau cumpărători de acțiuni și dacă cei din urmă nu oferă decît prețuri inferioare pe acțiuni? Titularii cupoanelor vor fi înșelați! Cine poate crede ca valoarea reală a întreprinderii depinde de felul cum au fost făcute cele două evaluări? În consecință, nici valoarea acțiunilor nu va fi cea nominală (de 25.000 lei), ci va fi determinată de valoarea reală a întreprinderii.

Disputa cifrelor între 875.000 sau un milion propus de guvern și cinci milioane cerute de syndicate, și cea între 60 și 100% de acțiuni, pe care parlamentul urma să o tranșeze la toamnă, este artificială, menită să ascundă adevărata problemă, care nu este evaluarea privatizărilor, ci dacă acestea sunt efective, în favoarea cui și în ce fel se pot dezvolta întreprinderile ulterioare. Disputa

Mihai KORNE

p. 4

DIN 17 AUGUST, A fost nevoie ca CONDUCEREA Dumitru Iuga, liderul TELEVIZIUNII Sindicatului Liber din ESTE ILEGALĂ televiziune, să facă peste 20 de zile de

greva foamei, în această primăvară, ca parlamentul să voteze legea organizării societăților de Radio și Televiziune. Candidații propuși de sindicatul condus de Dumitru Iuga pentru Consiliul de Administrație, au câștigat alegerile din 25 iulie, un vot semnificativ pentru orgoliul lor profesional, nevoia de independență și reformă a lucrătorilor din Televiziune. Din 24 de candidați și 1697 de voturi exprimate, s-au plasat pe primele patru locuri: - Lucian Pintilie (758 de voturi); Gabriel Liiceanu (732); N.C. Munteanu (702); Octavian Paler (688). Acesta din urmă, după ce, înainte de alegeri a explicat în "România liberă" de ce refuză orice post, oferind și sugestii de reformare a televiziunii naționale, după o nouă convorbire cu Dumitru Iuga, în 28 iulie, a acceptat "voința electoratului din televiziunea română".

Propunerile PNȚcd și PL'93 pentru Consiliul de Administrație TvR : Ion Caramitru și Vartan Arachelian din partea primilor, Ludovic Orban și Ctin Bălăceanu Stolnici din partea liberalilor. Președinția a propus pe Paul Dobrescu.

Legea prevede ca cei patru aleși să fie audiați de comisiile parlamentare de specialitate, astfel încât constituirea noului Consiliu de Administrație (alcătuit din 13 persoane) - care echivalează cu demiterea actualei conduceri - să aibă loc pînă în 17 august. Ceea ce nu s-a întîmplat. Și culmea ridicolului, Lucian Pintilie, Gabriel Liiceanu, N.C. Munteanu și Octavian Paler vor fi audiați de .... Adrian Păunescu. Sigur ca rețuta propagandistică a puterii nu poate fi deturnată cu ușurință de la funcția sa de portavoce electorală a coaliției guvernamentale. De altfel, Dumitru Popa, încă director al televiziunii, a prezentat parlamentului o lista suplimentară de propuneri pentru Consiliul de Administrație (Cristian Păunescu, Dionisie Șincan, Paul Șoloc, Dumitru Moroșanu) deși legea precizează că nu se pot face, din partea Tv. decît patru propuneri. Izbînda Sindicatului Liber a fost totuși o alarmă pentru guvernanți, care aspiră acum și la controlul postului Antena 1, prin numirea lui Victor Arsene, fost secretar de redacție la "Vocea României", oficiosul guvernului. Nici nu e greu, Antena 1 aparține lui Dan Voiculescu, patronul firmei "Crescent" (sponsor al campaniei prezidențiale a lui Ion Iliescu).

DACĂ E VARĂ, E GREVĂ MINIEREASCĂ

Greva a izbucnit în 27 iulie, declanșată de Federația de la Rovinari, extinzîndu-se la toate exploatarea de lignit. La 1 august, minierii din bazinul Motru, dar și de la Voievozi, Comănești, Sălaj și Șoling au

năvălit în Tg. Jiu, peste 30 dintre ei declarînd greva foamei. În Piața Victoriei din Tg. Jiu a fost adus un sicriu, cu numele directorului general al Regiei Autonome a Lignitului, Radu Mironovici, care afirmase că nu sunt bani pentru primă de Sf. Varvara - Ziua Minerului. Minerii s-au cotizat, un leu de fiecare salariat al Regiei, pentru a-i oferi ei lui Radu Mironovici 74. 350 de lei...

La 1 august a izbucnit și greva la Regia Autonomă a Cuprului, la minele Deva, Muncel, Polcona, Ghelar, Teliuc, Baia de Arieș, Barza, Roșia Montana, sute de mineri blocîndu-se în subterane trei zile, unii trebuind să fie spitalizați. Și aici, în jur de 30 de lideri și simpli mineri au intrat în greva foamei.

Revendicările federațiilor aparținînd Confederației Sf. Varvara a lui Miron Cosma erau salariale. În 5 august, în Piața Victoriei din Tg. Jiu, s-a dansat Hora Unirii și s-a spus Rugăciunea minerului!... Revendicările fuseseră acceptate: salariul minim de 160.000, destituirea directorului Radu Mironovici, primă de Ziua Minerului. La Deva s-a acceptat majorarea salariilor cu 55%. Puterea a cedat nu pentru că, brusc, ar fi devenit binevoitoare cu sindicatele. Minerii au o ipotecă asupra actualei coaliții și s-au bucurat, din ianuarie 1990, de un tratament de favoare în conflictele de muncă.

POLARIZAREA În 30 iulie, președintele MIȘCĂRII executiv al Confederației SINDICALE Frăția și lider al

șoferilor - posesor a patru case, mașini și gardă personală, ca și Adrian Năstase, liderul său preferat - a intrat în politică de partea PDSR-ului, devenind președintele Partidului Solidarității Sociale... De un an, de altfel, conducerea Confederației își plasase oamenii la nivelul secund al executivului. Ce a mai rămas din Frăția s-a strîns în jurul celuilalt lider, Victor Ciorbea, care a anunțat în 16 august destrămarea CNSRL-Frăția și înființarea *Confederației Convenția Democratică*, fiindcă "o confederație sindicală independentă se situează, firesc, în opoziție."

Reprezentanții CDR la congresul Blocului Național Sindical, care a avut loc în mai a.c., își reafirmaseră disponibilitatea de a fi purtătorii de cuvînt în parlament a revendicărilor BNS. Emil Constantinescu, vechi partizan al apropierei de sindicate, afirma de curînd: "opoziția și-ar găsi unitatea socială și legitimitatea politică numai sprijinind sindicatele".

În 18 august, a fost dată publicității o declarație, care echivalează cu un pact social. Convenția Democratică, împreună cu BNS și partea care a rămas din CNSRL - Frăția, "pastrîndu-și pe deplin independența", convin asupra "mobilizării competențelor pentru realizarea unor programe și acțiuni comune, în scopul analizării și soluționării problemelor concrete la nivel central și

teritorial."

Între timp, se încheagă febril alianțe cu puterea. S-a reconstituit Confederația Generală a Muncii, în grădina PSM, și Convenția Confederațiilor Nealiniate, aglutinare de microscopice sindicate, invenție a guvernului (multe au sedii în instituțiile executivului!), ca să nu mai amintim de ortacii din Sf. Varvara, sub conducerea lui Miron Cosma.

ÎNTRE Romul Vonica, FRIPTURIȘTI... președintele anchilozatei comisii parlamentare de

cercetare a abuzurilor, de cînd agrarienii și Victor Surdu nu mai sunt acoliții PDSR, că acest partid este corupt. Trecerea Partidului Democrat Agrar din România la "opoziția de centru" și mai ales răzbunările puterii a declanșat dezertarea aproape în bloc a conducerii, trecută cu arme și bagaje de partea PDSR. Ca noii veniți să aibă locuri onorabile, în 30 iulie a avut loc Forumul Național al Agricultorilor - PDSR, delegații din județe fiind mai toți directori IAS și AGROMECC, președinți de asociații agricole. Demisionarilor din PDAR li s-au oferit șase departamente agricole, cu toții sub oblăduirea unui alt transfug, Victor Neagu devenit și vicepreședinte al PDSR. În conducerea noului Forum al Agricultorilor PDSR se află și un specialist, ministrul agriculturii din anii '80 și socrul lui Adrian Năstase, pe numele său aproape uitat Angelo Miculescu...

A TREIA În 10 august, Ion Gavra REMANIERE anunța că, dat fiind protocolul semnat

PDSR, Partidul Unității Naționale din România, condus de Gh. Funar, avea să primească încă două portofolii, al agriculturii și al telecomunicațiilor. Prin apartenența la PUNR, de curînd dezvăluită, a miniștrilor Justiției și Transporturilor, G. Chiuzbaian și Aurel Novac, partidul "arheologului" din Cluj atinge numărul de patru miniștri. Zis și făcut. În seara de 18 august, "Actualitățile Tv" anunțau noua remaniere guvernamentală. La Agricultură a fost numit Valeriu Tabără, la telecomunicații a fost schimbat Aurel Chirică, prezent în toate cabinetele ministeriale postrevoluționare, cu Adrian Turicu.

Primenirea executivului s-a făcut pe tăcute, în plină vacanță, fără festivitate de investitură, doar cu semnătura laconică a președintelui, după peste un an de învoieli, tergiversări, comunicate contradictorii, care nu au făcut decît să banalizeze trecerea de la un guvern monocolor la unul de coaliție cu șovinii gălăgioși, afaceriștii de la "Caritas", taman cînd aceștia se află la cota lor cea mai joasă în opinia publică. Explicații ar fi. PUNR-iștii nu mai puteau fi duși cu vorba: se apropie sesiunea parlamentară și defecțiunea agrarienilor lui Victor Surdu a fost un avertisment; pe de altă parte, listele compromițătoare cu cîștigătorii la Caritas se află în mîinile lui Funar... În plus, lui N. Văcăroiu nu-i mai pasă de gura străinătății.

Nu l-au lăudat, de curînd, "The Economist" și "Le Monde" pentru niște rezultate străvezii și o vagă ameliorare a balanței comerciale ?

Cităm, pentru edificare, din Programul PUNR: "Baza noului românism democratic este și trebuie să fie individul român, suprapus firesc cetățeanului român sigur" (sic!)

În cadrul remanierilor guvernamentale la nivel secund – din care numai la Ministerul Agriculturii, fieful agrarienilor, 60% din personal va fi trimis la vatră pînă la 1 septembrie – se prevede reducerea efectivelor la 54%. Din 8719 salariați, Executivul va disponibiliza 2429, adică 27,9%. Problema este dacă nu-i o rotație de cadre, fiindcă ceilalți doi aliași, Vadim Tudor cu Partidul România Mare, și Ilie Verdeț cu Partidul Socialist al Muncii pretind și ei recompense ministeriale și nu doar la Cultură, ca pînă acum. Discuțiile în acest sens, între PDSR, PUNR, PRM și PSM au început în 25 august, prilej de declarații: Mircea Hamza (PMR) – "Nu vizăm un portofoliu anume, vrem doar să guvernăm"; Adrian Păunescu (PSM) – "Vrem să participăm la guvernare chiar dacă va exista un recul al celor care ne susțin".

Alina Mungiu ("Expres", 30 august-5 septembrie) consideră că "viața noastră politică, așa bolnavă cum era, schiloadă din naștere, "democrație formală", începe să se cangrenizeze". "Asaltul aliașilor PDSR către guvern este firesc. La urma urmei, efectul său principal este unul clarificator. Că el se confirmă acolo unde am fi preferat să nu avem dreptate - și anume că elita conducătoare a României este, de fapt o gașcă fără culoare politică, temătoare să nu dea socoteala pentru ce a făcut pe timpul lui Ceaușescu și dornică să se îmbogățească și să-și stabilizeze influența în acest regim. (...) La urma urmei, PRM are dreptate. Dacă toți suntem de-un leat, frunțași pe timpul lui Ceaușescu, câștigători la "Caritas", neprimiți de nici un grup parlamentar din Consiliul Europei fiindcă n-avem doctrină și nici vreo limbă străină nu știm, de ce drac' unii să fie în guvern și alții pe dinafară?"....

UN NOU AMBASADOR AL STATELOR UNITE ȘI NOUL AMBASADOR AL ROMÂNIEI LA WASHINGTON

În persoana lui Alfred H. Moses – profesor universitar de drept, fost consilier al președintelui Carter și președinte al American Jewish Committee. Alfred H. Moses a fost de mai multe ori la București sub regimul Ceaușescu, intervenind în favoarea respectării Drepturilor Omului în România.

De șase luni, după încheierea mandatului lui Aurel Dragoș Munteanu, postul de ambasador al României în S.U.A. era vacant. A fost numit fostul "disident", matematicianul Mihai Botez, a cărui primă sarcină va fi să explice autorităților americane "rațiunea" noii coaliții

guvernamentale din România.

LA NAPOCA... Comisia înființată de Ministerul Culturii a decis ca în Piața Unirii din Cluj "operația arheologică", pretinsă de echipa lui Funar, să se reducă la un "sondaj arheologic", la 50 m de Catedrală și numai la nord de sfîntul lăcaș. Se pare că "lucrările" n-au adus la suprafață decît niște pipe austriece din secolul al 17-lea...

La începutul lui august, patronul Caritasului difuza un comunicat în care cerea statului restituirea a 40 de miliarde. La conferința de presă din 10 august, ministrul de interne declara însă că, la propunerea Parchetului General, a dispus sechestrarea averii lui Ion Stoica sub acuza de înșelăciune, dar cercetările sunt dificile pentru că există 40 de

milioane de chitanțe! Ministerul de Finanțe a sigilat calculatoarele unde sunt înregistrați deponenții, dar implicarea unor demnitari este de competența Parchetului General.

Tot în 10 august, la Cluj, sub comandamentul înflăcărat al Anei Potcoavă – cîndva autoarea scandalelor versuri "lăsați pe domnul Stoica împărat!" – a demarat manifestația păgubiților, unii dintre escrocați lansîndu-se în greva foamei. Balamucul, cu portavoce, confesiuni din cele mai desperate, oameni campînd pe loc a durat o săptămînă, pînă cînd, pe 17 august, mai toate forțele epuizate și năuce ale protestatarilor au fost risipite de poliție. 12 dintre ei, printre care un om din Agnita de 74 de ani continuă să faca greva foamei pe caldarîmul Clujului.

Ion Stoica a fost arestat în 24 august.

CONSTITUȚIA A FOST VOTATĂ LA CHIȘINĂU ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

În 21 iulie, parlamentul de la Chișinău, unde majoritari sunt agrarienii, a decretat ca numele limbii de stat este "limba moldovenească", fără nici o referire la identitatea cu limba română. Limba rusă a căpătat cu același prilej statutul de "limbă de circulație interetnică". Mai mult, parlamentul a însărcinat Academia de Științe să stabilească "identitatea limbii moldovenești cu alte limbi romanice"...

Constituția cuprinzînd aceste minuni a fost adoptată în 28 iulie (cu 81 de voturi din 104), cînd a și fost promulgată de M. Snegur. Tot în aceeași zi, s-a votat înființarea Statului Național Autonom Găgăuz Eri - 3% din populație și 12% din teritoriul R. Moldova - fața de care Chișinăul păstrează prerogativele în acordarea cetățeniei, emisia monetară și politica externă.

Protestelor din România - printre care cele ale Alianței Civice și Asociației Pro Basarabia și Bucovine - li s-au adăugat, pe 1 august, Declarația Guvernului României în care se spune printre altele:

"Împotriva tuturor evidențelor, a adevărului istoric și științific, Constituția Republicii Moldova promovează o a doua denumire a aceleiași limbi, care nu este alta decît limba română. Din păcate, a fost preferată o formulă fabricată de vechea propagandă, de tristă amintire prin care se inventa o nouă națiune, urmărindu-se, de fapt, deznaționalizarea forțată a milioanele de români moldoveni din stînga Prutului. Ca urmare a dezbaterilor parlamentare s-au făcut auzite și alte teze antiromânești, care porneau de la premiza falsă că România ar constitui un pericol pentru independența Republicii Moldova, ceea ce contravine flagrant întregii politici oficiale a Guvernului și a țării față de cel de al doilea stat românesc, născut în procesul dezmembrării Uniunii Sovietice, a prăbușirii comunismului și a transformărilor radicale, care au avut loc, în ultimii ani, în Centrul și Estul Europei.

Dacă există un pericol asupra independenței și suveranității Republicii

Moldova, acesta nu vine din partea României. Prevederile privind declararea și a altor limbi ca limbi oficiale fac jocul politicilor cu caracter separatist și a menținerii unor zone de interese și influență.

Erodarea caracterului de limbă națională, declararea unor zone cu statut special (...) reprezintă, în esență, premisele atomizării statutului, a unei posibile federalizări, cu consecințe grave asupra independenței Republicii Moldova, ca și asupra respectării drepturilor populației majoritare a românilor moldoveni.... Formulările adoptate încurajează separatismul și, în final, pot prejudicia integritatea și suveranitatea Republicii Moldova.

Reacțiile spontane, de contestare, înregistrate în rîndul populației, ca și angajarea imediată a forțelor politice din opoziție de a strînge semnăturile necesare declanșării procedurii de revizuire a Constituției, abia adoptate, dovedesc vulnerabilitatea acestui text fundamental".

În 3 august, "Le Monde" publica o corespondență AFP intitulată, "Bucureștii denunță noua Constituție", precizînd că, în ajun, Igor Smirnov, președintele așa numitei Republici Nistriene, s-a pronunțat pentru transformarea Moldovei într-o confederație.

La peste o săptămînă a sosit și răspunsul Chișinăului la Declarația Guvernului României. Nici o referire la fondul problemei - falsificarea identității lingvistice și etnice a populației de peste Prut. I se reproșează însă guvernului de la București că preia în exclusivitate platforma opoziției, opunîndu-se astfel independenței reale a R. Moldova, iar prin formula "două state românești" înțelege că unul dintre ele este mai mare!

SUSPENDAREA FRONTULUI POPULAR

Prin Agenția Moldo-Press a fost difuzat un comunicat al Procuraturii R. Moldova în care se spune că aceasta "a efectuat un control

stărnită de Cojocaru și însușită, fără discernământ, de Alfa, poate însă înșela opinia publică dând impresia unei confruntări când, în fapt, cele două scheme au același scop, să distribuie fictiv, prin mijlocirea cupoanelor, avuturi pe care deținătorii puterii să și le însușească cu atât mai lesne cu cât vor fi mai fărâmițate.

Adoptarea sistemului va avea și alte inconveniente, sociale sau economice.

Dacă întreprinderile vor fi supraevaluate, ceea ce, după părerea noastră, va fi cazul celor mai multe dintre ele, chiar și în evaluarea statului, titularii cupoanelor care le vor fi schimbat în acțiuni se vor simți înșelați pe măsură ce vor constata cum acțiunile lor se depreciază. Supraevaluarea întreprinderilor are și inconvenientul de a deveni un factor inflaționist, în momentul în care, sub o formă sau alta, cuponul nominal sau acțiunile la care a dat dreptul, vor putea fi negociate. Supralicitarea făcută de Cojocaru nu poate decât să accentueze acest fenomen care, în ambele cazuri, va discredita foarte repede privatizarea în ochii opiniei publice.

Alt inconvenient politic al sistemului de cupoane, preconizat atât de guvern cât și de sindicatul Alfa, este că, sub aparența unei distribuții echitabile și egale a bogăției naționale, se ascund, de fapt, măsuri pentru a zădărnici privatizarea, prelungind controlul de către stat al întreprinderilor privatizate.

Votarea proiectului, distribuirea cupoanelor, schimbarea lor în acțiunile societăților privatizate nu se poate face de la o zi la alta și necesită, implicit, cel puțin un an sau doi.

Termenele fixate de guvern la 30 noiembrie 1994 pentru cumpărarea acțiunilor în numerar (cele 60% destinate publicului și nedistribuite dar și cele 40% deținute de stat) și pentru distribuirea cupoanelor la 31 ianuarie 1995 nu sunt o simplă vînzoleală menită să respecte scadențele impuse de FMI. Dacă aceasta ar fi fost preocuparea guvernului, operația putea fi începută încă din mai, după votarea bugetului.

Termenele scurte au menirea să înlesnească trecerea întreprinderilor în mâinile vechii și noii nomenclaturi. Aceștia sunt singurii care dispun de bani și mai cu seamă de relații pentru a putea obține ușor credite spre a prelua cele 40% pe care statul le va vinde și procentajele nedistribuite din cele 60% destinate publicului.

Cum însă beneficiarii creditelor vor rămîne datori față de bănci și, prin mijlocirea acestora față de stat, puterea speră să-și perpetueze astfel controlul asupra lor. Raționamentul riscă să fie greșit, dar pentru economia țării rezultatele vor fi oricum nefaste.

Chiar dacă sunt accelerate, distribuiri de acțiuni nu pot fi decât o prima

etapă în privatizarea efectivă a întreprinderilor

Aceasta nu poate avea loc decât după ce gestiunea întreprinderilor scapă de sub controlul statului. Altfel, chiar cu 100% din acțiuni distribuite în public, guvernul și băncile pe care le controlează, vor numi consiliul de direcție și vor determina politica întreprinderii. Între timp vor avea loc, cel târziu în toamna 1996, alegeri prezidențiale și parlamentare. Dacă regimul le pierde, cum este posibil, în ciuda fraudei electorale de care nu se va feri, opoziția va moșteni sistemul fără a-l putea modifica într-un timp suficient de scurt pentru a redresa rapid economia țării. Dacă, în schimb, guvernul cîștigă alegerile, privatizarea efectivă va fi cu atât mai ușor amînată cu cât statul va păstra 40% din capitalul întreprinderilor în mâinile actualei nomenclaturi.

În ambele cazuri, cei care dețin astăzi pîrghiile economice își vor fi întărit pozițiile și țara va rămîne și mai mult în urmă față de vecinii din Europa de Centru și de cei din Est. Va fi, deci, cu atât mai greu ca România să poată obține credite din străinătate cu cât organismele internaționale, care au negociat în trecut acordarea de credite, își vor fi orientat investițiile în alte direcții.

Faptul că noul proiect prevede ca 60% din acțiuni să fie distribuite în locul celor 30% din legea precedentă nu constituie, de altfel, decât o falsă privatizare. Cele 40% din capital, pe care statul urmează să le vîndă, chipurile concomitent, sunt mai mult decât suficiente pentru a controla o întreprindere în care restul de 60% este împărțit între mii, poate chiar și zeci sau sute de mii de acționari.

În economiile liberale din occident, de băncile regroupează o bună parte din acțiunile deținute de clienții lor, dar nu intervin decât rar în gestiunea întreprinderilor, minorități de 25, 20 sau chiar numai 15% din acțiuni ajung pentru a controla și dirija întreprinderi când acestea sunt împărțite la sute de mii sau la milioane de acționari.

Sistemul cupoanelor în pregătire, ca și scel al certificatelor de proprietate din 1991, are și alte inconveniente economice. Cîtă vreme statul va deține 40% din capitalul unei întreprinderi, mai cu seamă dacă restul de 60% sunt împărțite între sumedenie de alți acționari, nu se vor găsi adevărați investitori particulari, români sau străini, care să se asocieze cu statul preluînd o parte sau totalitatea capitalului de stat, cu riscul de a rămîne minoritari. Nomenclatura, finanțată de băncile statului, va putea, desigur, prelua acțiunile acestuia, dar putea-va oare să puna pe roate întreprinderile pe care tot ea le-a ruinat?!...

Distribuția de acțiuni riscă, astfel, să îngreuneze participarea capitalurilor particulare la redresarea întreprinderilor românești, mai ales cînd este vorba de cele medii, care au cea mai mare nevoie de echipamente noi pentru a se moderniza.

Cîți dintre cei care susțin sistemul cupoanelor vor fi dispuși să investească sumele suplimentare, necesare întreprinderii,

cîtă vreme statul ar rămîne principalul acționar?!... Nu astfel se face o privatizare reală.

Privatizarea trebuie efectuată în funcție de cerințele sociale care depind de imperatiivele economiei, și sunt determinate, în primul rînd, de nevoie de întreprinderi privatizabile, nicidecum de demagogia electorală! Pentru România, imperativul economic major este investiția de capital care nu este întru nimic rezolvată prin distribuirea cupoanelor, cum nu a fost nici prin cea a certificatelor de proprietate. Proiectul guvernului sau supralicitarea Cojocaru nu răspund acestor necesități și, deci, nici celor sociale în virtutea cărora pretind a fi fost concepute.

Cerințele sociale nu pot fi satisfăcute decât creînd bogăția ce nu poate fi împărțită decât numai unde și cînd există. Distribuția de certificate și cupoane, ca și cea de bani, care, în urma inflației din ultimii ani, au pierdut 99% din valoarea inițială, nu a îmbogățit decât pe foarte puțini, sărăcind restul populației.

Privatizarea poate fi realizată efectiv și repede folosind unele măsuri prevăzute în proiectul guvernamental, dar aplicate în alta concepție politică. Noua repartitie de acțiuni, 40% pentru stat, 60% destinate publicului poate chiar înlesni privatizarea, cu condiția ca statul să înceapă prin a-și vinde partea de 40%, iar pentru restul de 60% un drept preferențial de cumpărare pe 2, 3 sau 5 ani să fie acordat primilor acționari. Sumele (cele 40%) vîrsate statului vor fi afectate unui Fond Social de Privatizare (FSP), care să asigure, timp de 6, 12 sau 24 de luni, salariile, reprofilară a personalului care va fi concediat în urma privatizării.

Chiar și cu acest sistem care limitează plata inițială la cele 40% din capital, multe din întreprinderile românești medii și mari nu vor găsi decât cu greu cumpărători. Pentru a încuraja cumpărarea lor în lei, și cu atât mai mult în deize, ar fi necesar ca sumele vîrsate statului de către investitori să poată să fie folosite de întreprindere, sub forma unor împrumuturi echivalente, acordate de stat la dobînzii preferențiale, dacă este vorba de lei, sau la dobînzile piețelor internaționale pentru investițiile făcute în valută. Astfel, spre pildă, la o întreprindere evaluată la 25 miliarde, statul și-ar vinde partea de 40% pe 10 miliarde lei unui acționar sau grup care ar plăti jumătate, 5 miliarde în Lei, 2 miliarde în Mărci și 3 miliarde în dolari SUA. Sumele ar fi plătite la FSP, de la care întreprinderea ar putea obține trei împrumuturi, primul de 5 miliarde lei la dobîndă scăzută (10, 15 sau 25%), al doilea de 2 miliarde în Lei sau Mărci la 5% (dobînda la zi pe Mărci) și 3 miliarde în Lei sau USD la 6% (dobînda curentă la USD).

Astfel, capitalul inițial, vîrsat statului la FSP pentru cumpărarea unei părți sau totalului celor 40% din acțiunile sale, ar putea servi din pornire la finanțarea întreprinderii, iar dobînzile plătite pentru împrumuturile obținute ar alimenta fondul social de

privatizare (FSP) care trebuie să plătească salariile de reprofilare a personalului concediat din întreprinderea respectivă sau din alte întreprinderi.

Există, desigur, întreprinderi care nu vor găsi cumpărător nici cu asemenea înlesniri. Acestea sau pot fi vândute pe bucăți, folosind aceleași proceduri, sau trebuie închise. Noua lege va trebui să prevadă termene de 6, 9 sau cel mult 12 luni pentru vânzarea, sub o formă sau alta, a celor 40% de acțiuni de către stat. Dacă la termenul respectiv, acțiunile nu au fost vândute, întreprinderea va fi închisă și activele sale puse în vânzare prin licitații publice, separând echipamentele, terenurile și imobilele.

Pentru ca viitoarele alegeri să se poată desfășura în optica unei reconstruiri viitoare și nu sub temerile trecutului, trebuie ca problema privatizării să fie rezolvată, cel târziu la sfârșitul anului 1995, astfel ca să nu denatureze în continuare opțiunile alegătorilor.

Vânzarea celor 60% de acțiuni destinate publicului poate fi făcută pe aceleași baze, însă numai după vânzarea efectivă a celor 40% din capitalul statului.

Desigur, dacă partea statului (40%) nu găsește cumpărători, nici măcar pe bucăți, este greu de crezut că restul de 60% să găsească. În acest caz ar fi periculos ca acțiunile să fie distribuite salariaților care tot n-ar putea salva întreprinderea, dar ar risca sa piardă și salariile de reprofilare la care ar avea dreptul în caz de concediere. În celălalt caz, al întreprinderilor care găsesc cumpărători, va trebui ca și cele 60% să poată fi cumpărate parțial sau total de investitorul inițial, dacă acesta ridică opțiunea pe care i-o dă dreptul de preemțiune, sau vândute marelui public, dacă și când investitorii inițiali au renunțat la acest drept. În acest caz, acțiunile vor fi vândute la prețul pieței, care va depăși pe cel inițial, la întreprinderile ce se dezvoltă bine, sau sub prețul inițial, dacă întâmpină greutăți.

Este de presupus că în primul caz investitorii inițiali vor ridica opțiunea, nelăsând publicului decât puține acțiuni, iar ca în al doilea, publicul nu va fi interesat să subscrie. În acest caz, cele 60% rămase disponibile permit însă răscumpărarea lor de către un investitor sau grup concurent, dând astfel o nouă șansă de redresare întreprinderii.

Altfel, cu acțiuni distribuite gratuit unui public lipsit de bani, care a schimbat cupoane sau certificate de proprietate, întreprinderea nu poate decât să dea faliment.

Contravaloarea celor 60% va trebui vărsată și ea Fondului Social de Privatizare (FSP) care, la cererea întreprinderii, îi va acorda acesteia credite echivalente tot pe bazele amintite, folosind doar dobânzile încasate și sumele disponibile spre a finanța reconversia personalului concediat prin privatizare. Firește că împrumuturile vor trebui condiționate de valoarea activelor, inclusiv lucrările și echipamentele proiectate de întreprinderi, asemenea proceduri fiind

curente la toate băncile și instituțiile de credit din economia de piață.

Dacă numai jumătate din întreprinderile privatizabile, evaluate de guvern la 50.000 de miliarde, pot fi vândute pînă la sfârșitul anului viitor, FSP ar putea încasa pe acțiunile statului (40%) cca 10.000 miliarde de lei, sumă echivalentă cu bugetul statului. Împrumutînd aceste sume întreprinderilor, FSP ar putea obține, pentru anul următor, 1996, numai dintr-o dobîndă medie de 10%, 10.000 de miliarde de lei, care să acopere timp de un an salariile de reciclare a un milion de concediați din cauza privatizării. Procedul preconizat permite suprimarea imediată a subvențiilor, înlesnește echilibrarea bugetului și evită efectul inflaționist al măsurilor demagogice pe care îl reprezintă cupoanele.

Pe măsură ce împrumuturile acordate întreprinderilor vor fi rambursate, socotim că banii investiți vor trebui distribuiți selectiv, începînd cu categoriile cele mai dezavantajate, spre pildă pensionarii, care au contribuit la crearea întreprinderilor privatizabile.

Sistemul pe care îl preconizăm are trei obiective: - atenuarea neajunsurilor umane ale unor schimbări economice inevitabile; - înlăturarea piedicilor pe care

statul le pune în dezvoltarea economiei; - crearea unor întreprinderi românești dinamice care să poată supraviețui și crește în viitorul cadru economic european.

Asemenea obiective nu pot fi atinse decât dacă sunt împărțite de majoritatea celor care participă sub diverse forme la viața economică, fie că sunt salariați sau cadre de conducere, producători sau consumatori, întreprinzători sau investitori de capital.

Din nefericire, confruntările politice din ultimii cinci ani au creat o psihoză în care măsurile nu mai sunt judecate în funcție de perspectivele pe care le oferă, ci de persoanele care le preconizează. În consecință, chiar măsuri bune eșuează fiindcă devin subiect de confruntări în loc să fie prilejul unor eforturi comune.

În schimb, măsuri ale căror caracter absurd nu scapă unui ochi chiar neavizat, sunt adoptate într-un cvasi consens, datorită aspectelor demagogice.

A fost cazul certificatelor de proprietate din 1991 și riscă să se repete cu eventualele cupoane. Între timp, trec lunile, anii și guvernele iar țara stagnează printre ultimele din Europa.

Mihai KORNE

CEA MAI NEBUNĂ APĂ GREA DIN LUME

România, țară a tuturor posibilităților, dacă-și permite să construiască cea mai nebună centrală atomică din lume (Lupta, 220 din 7/3/94), era firesc s-o armonizeze cu un la fel de nesăbuit furnizor de apă grea. Și iată minunea de la Turnu Severin. Într-o vreme în care plutoniul a ajuns să se comercializeze ca untul, evitați să cumpărați apă grea, chiar și la solduri. Căci e nepotabilă iar hidrogenul sulfurat pe care-l conține, în afara mirosului neplăcut, are proprietatea de a ucide instantaneu.

Precum se știe, pentru centrala de la Cernavoda s-a luat ca model Canada. Ce se întâmplă, deci, acolo cu apa grea în comparație cu România ne informa Radio Europa Libera în 28.8.94. Fiind socotită întreprindere de mare pericolozitate, în Canada, o asemenea fabrică se amplasează la maximum 100 km de orice localitate. La noi, distanța a fost redusă la 10 km, Turnu Severin, oraș oltenesc, presupus a avea locuitori cu un număr sporit de măsele, ca să aibă de unde pierde. În Canada nu sunt admise nici un fel de drumuri publice în jurul fabricii, astfel strașnic izolată. La noi, slavă Domnului, drumuri sunt și salariații vin cu autobuzul. E și mai ieftin.

Urmînd indicațiile defunctei "chimiste", s-a făcut o fabrică peste nevoile noastre interne, prevăzîndu-se șlepuri la coadă, pe Dunăre, așteptînd picătura de apă grea.

Fabrica de la Turnu Severin, fală a României, funcționează bine, dar cu unele lipsuri. Cîteva emanații de hidrogen sulfurat depășind normele internaționale cu multipli de 2 la 40. În schimb, se spune că la Turnu Severin se va produce cea mai ieftină apă grea din lume. Nu puțini sunt cei care aplaudă de pe acum, viețile umane nefiind cuprinse în prețul de cost. Dar liniștiți-vă, pînă la ora imprimării revistei, nu a avut loc nici un accident grav. Doar mai mărunțele făcînd morți și răniți. Chiar și o explozie n-ar distruge decât Oltenia. Cotroceniul e la adăpost.

Vă veți întreba cum de se găsesc inconștienți să lucreze într-o asemenea fabrică a morții. Probabil, slăbiciuni omenești. Căci dacă proiectanții au fost zgîrciți cu normele de securitate, se pare că administrația este mai generoasă cu salariile. De pildă, un paznic are dublul salariului unui inginer din București: 400.000 lei (pe lună). Salariul groazei în variantă românească.

Să sperăm că oltenii, cu biencuvîntarea mitropolitului lor Nestor Vornicescu, nu vor avea prea mult de suferit. Măcar pînă cînd o minte chibzuită va închide definitiv fabrica nebună.

Șerban DEMETRIU

**ABONAȚI-VĂ
LA LUPTA**

asupra respectării legislației cu privire la partide", în urma căruia "s-a constatat că statutul, programul și activitatea Frontului Popular Creștin și Democrat (FPCD), activitatea conducerii și a organului lui de presă sunt orientate contra suveranității, independenței și statalității Republicii Moldova.

Conform articolului 41 din Constituția Republicii Moldova, sunt anticonstituționale parțile și alte organizații social-politice al căror scopuri sunt orientate împotriva integrității teritoriale, suveranității și independenței Republicii Moldova.

Procuratura Republicii Moldova a prezentat ministrului Justiției o sesizare în care propune suspendarea pe un termen de 6 luni a activității FPCD, a organelor lui, și a se propune acestui partid ca, în perioada suspendării sale, să aducă în corespondență cu Constituția R. Moldova statutul, programul și alte documente de fondare.

În aceeași zi, 2 septembrie, Frontul Popular Creștin și Democrat a dat o DECLARAȚIE, adresată opiniei publice internaționale și semnată de președintele Comitetului executiv al sfatului FPCD, Sergiu Burca:

"Sesizarea Procuraturii Republicii Moldova este lipsită total de temei juridic și constituie un act politic de intimidare a oponenților regimului de la Chișinău. Prin cererea de suspendare a formațiunii noastre se urmărește zădărnicierea inițiativei civice de colectare a semnăturilor pentru revizuirea Constituției, împiedicarea desfășurării Adunării Republicane a Alegătorilor din 16 octombrie a.c. și înlăturarea Frontului Popular Creștin și Democrat de la viitoarele alegeri locale.

Acest act constituie un atentat la sistemul pluripartit și la principiile democratice și urmărește eliminarea FPCD din viața politică

În afara acestei măsuri aberante, conducerea R. Moldova a dat un Decret prin care cei care folosesc sintagma "limba română" sunt pasibili de pedeapsă. De asemenea, începând din această toamnă școlară, sunt eliminate din program geografia și istoria României, obiecte care fuseseră introduse în învățământ în ultimii ani.

.....

■ Dumitru Morțopan, președintele agrarienilor, partidul de guvernământ, spunea într-un interviu acordat "Izvestiei" în 9 august (reluat de oficiul partidului "Pământ și oameni"): "Fratele mai mare ne arată pumnul din ce în ce mai des, iar acum, iată-l declarând că intenționează să susțină opoziția".

■ În "Generația" din 27 iulie se putea citi: "... deoarece dezmembrarea României este inevitabilă, propunem să le-o luăm înainte și să împărțim noi înșine statul român în cele trei principate istorice. Aceste organisme devenind țări independente, Basarabiei i-ar reveni misiunea să-și recapete teritoriile pierdute, după care să facem o confederație a țărilor române."

Autorul acestor fraze "vizionare" este Nicolae Roșca, directorul editurii Axa din Chișinău și redactorul șef al unei recente publicații, "Patria tânără".

■ Pe 10 august s-a încheiat un document ruso-moldovenesc care prevedea retragerea Armatei a 14-a la trei ani după semnarea acestui document. Delegația nistriană a părăsit negocierile în semn de protest, iar gen. Lebed a fost chemat la Moscova, în 25 august, pentru a primi altă afectare. Doar că Moscova dă înapoi. Elțin a intervenit ca Lebed, partizanul unei baze militare în Moldova, să fie menținut la Tiraspol, unde a revenit pe 26 august, presa militară e împotriva retragerii, iar parlamentul sugerează revenirea la negocieri....

■ Prin intermediul concernului rus Rosvorujeni, în urma unor negocieri la Moscova, Ministerul Apărării R. Moldova, condus de gen. Pavel Creangă, a vândut, la mijlocul lui iunie '94, rebelilor comuniști din Yemenul de Sud, la trei sferturi din preț, 4 avioane MIG-29. Acestea au fost însoțite la livrare și de personal de deservire. Unul dinter avioane a fost doborât, restul echipamentului livrat de Chișinău a fost capturat de învingători, trupele progubernamentale, iar militarii reînțorși în patrie au fost trecuți în rezervă ("Expres", 16-22 august)

■ În 20 august, aflat pe o stradă din Chișinău, cu o plasă de cumpărături, Mihai Vicol, de 4 ani corespondentul "României libere" în Basarabia, a fost acostat de trei inși, obligat să urce într-o mașină sub pretextul ca viața îi este în pericol: o "echipă din Tiraspol" umblă să-l lichideze. "Salvatorii" l-au dus la vama Leușeni, nu înainte de a-l obliga să dea o declarație că nu va mai călca niciodată la Chișinău. Pentru declarație, mașina a oprit în codru și lui Mihai Vicol i-a fost evocata eventualitatea ca familia nevinovată să sufere de pe urma încăpăținării sale.... La Leușeni, înșoțitorii i-au vizat actele, iar ofițerul de grăniceri l-a suit în primul tren, cursa de Bacău. N-a reintrat în posesia pașaportului decât pe podul Prutului. Cu două luni înainte, Ministerul de Externe al Moldovei îi retrăsese acreditarea celui căruia Ilașcu îi mulțumea pentru constanța prezenței sale la înfățișările procesului de la Tiraspol.

■ Anul acesta în septembrie se împlinesc 70 de ani de la evenimentele de la Tatar Bunar, pe care le amintește Constantin Mareș în numărul din august al revistei "Dorul" (Danemarca). Sovietele, care nu se împăcaseră cu alipirea Basarabiei la România, au pregătit, încă din 1919, acțiuni diversioniste, de sabotaj, treceri clandestine ale Nistrului, atacuri armate împotriva posturilor de grăniceri, de jandarmi, a sediilor oficiale. Toate acestea au culminat cu atacul din noaptea de 15-16 septembrie 1924, sub conducerea lui Nenin. Localitatea a fost ocupată, au fost arborate drapelul roșii, s-a anunțat declanșarea acțiunii de "eliberare" a Basarabiei. Dar "răscoala" a eșuat repede,

Din lipsă de spațiu, vom continua în numărul viitor relatarea Congresului EXILUL ROMANESC, IDENTITATE ȘI CONȘTIINȚĂ ISTORICĂ

soldată cu 87 de arestați.

■ Operația cărțile în stradă. Cea mai mare biblioteca românească din Basarabia, "Onisifor Ghibu" - înființată la Chișinău în 1991, prin strădania unor funcționari de la Primăria Bucureștiului și a unor specialiști, din donații de carte, mobilier, fișier - care ajunsese la 70.000 de volume, a primit ordin de evacuare din incinta Palatului Culturii, până la 15 august, fără oferta unui alt local.

■ În 24 august, ziua în care trupele sovietice au ocupat Chișinăul în 1944, Parlamentul de la Chișinău, după o întrerupere de câțiva ani, a sărbătorit anul acesta "50 de ani de la eliberarea de sub jugul româno-fascist", la inițiativa Partidului Socialist.

ROMANIA, ȚARA ÎN CARE COMUNIȘTII AU URMAT COMUNIȘTILOR...

☞ În lipsa unei legi pentru crearea veniturilor locale, municipalitățile s-au bucurat și anul acesta de dărnicia bugetului de stat. Astfel Ploieștiul, ale cărui nevoi edilitare (inclusiv construirea de locuințe) s-ar ridică la 900 miliarde de lei, a primit în 1994... 8.000 lei! Desigur, nici o legătură cu faptul că primarul ales nu face parte din majoritatea parlamentară.

☞ Anul 1994 a adus o recoltă bună de cartofi. Dar cum o bună parte au fost produși de agricultorii români de etnie maghiară, guvernul, grijuliu, a decis să apere populația de o eventuală otrăvire și a importat cartofi din Turcia. Cu valută.

☞ La Călimănești au avut loc mai multe explozii în imobilele de locuințe. Bilanș provizoriu = 8 morți, câteva zeci de răniți și 130 de sinistrați rămași fără adăpost. Inițial, autoritățile au lăsat să se înțeleagă că ar fi vorba de butelii cu gaze lichefiate. Care butelii nu se aflau în subsolul caselor. Mai plauzibilă este teza infiltrării de gaze de la sondele petroliere situate în apropierea caselor (!) și de la care s-au semnalat deja scurgeri de gaze în pământ.

☞ Copșa Mică se menține în topul celor mai poluate orașe ale lumii, informa Radio Europa Liberă (1.9.94). S-a închis fabrica de negru de fum (care polua prin murdărie), rămânând în funcție cea de prelucrare a metalelor neferoase (care poluează prin distrugerea vieții animale și vegetale). Într-un timp, s-au consumat bani mulți pentru înălțarea cozului de fum la 200 m (încă puțin și depășim Turnul Eiffel), ceea ce a dus la o răspândire a noxelor pe o zonă mai mare. Medicii își mărturisesc neputința: copiii și adulții tratați (când există medicamente) își continuă existența în același mediu, mâncând legume și fructe otrăvite, respirând aerul otrăvit, etc. Poluarea nu ajunge la București. Dar acolo se găsesc factorii politici care ar trebui să închidă această fabrică a morții, admitând că bugetul șomajului astfel provocat ar fi mai mic decât al vieților măcinate. Doar că la Cotroceni și Palatul Victoria e criză de contabili.

Șerban DEMETRIU

A dispărut dintre noi, în largul Mediteranei, în proximitatea insulei Mallorca din Baleare, la 24 august 1994, înotător de cursă lungă fără întoarcere...

S-a născut pe 3 ianuarie 1912, la Pola, în Istria, unde tatăl său, baron austriac, era comandant de fregată. Mama se trăgea dintr-o familie de marchizi francezi cu filiații italiene.

În 1919, tatăl său se angajează la Galați, ofițer în marina militară română. Din 1922, familia von Aichelburg se mută în Transilvania, tinărul Wolf urmînd cursurile Colegiului Bruckenthal - Gymnasium din Sibiu, pe care-l absolvă în 1929, cînd îi apare și prima plachetă de versuri. La 15 ani, Wolf von Aichelburg se afirmase în poezie, muzică și pictură. Studiază apoi romanistica și germanistica la Cluj - îi cunoaște pe Blaga, Beniuc, Olga Caba, Nicu Caranica - luîndu-și licența cu o teză despre estetica lui Lessing și a lui Schiller. Între 1934-35 își face serviciul militar, colaborînd, totodată la excelenta revistă *Klingsor*. Anii '30 înseamnă și călătoriile în Germania, Franța, Italia, Austria și Anglia. După o scurtă concentrare ca soldat în 1939, stă un an în Italia (40/41), fapt care va avea importante ecouri în literatura sa.

Pe timpul războiului e angajat ca traducător la direcția culturală din Ministerul Propagandei, unde se împrietenește cu O. W. Cisek, A. M. Sperber, Ion Pillat și devine colaborator al Revistei Fundațiilor Regale, cu eseuri despre literatura germană.

Din toamna lui 1944 este profesor la Sibiu, unde se afla încă Universitatea clujană în fugiu și are ocazia să-i cunoască pe Ion Negoițescu, Șt. Aug. Doinaș, Radu Stanca, Nicolae Balotă, Rudolph Schuller. În 1947 este transferat la liceul evanghelic din Mediaș.

După instalarea comunismului începe și tragedia lui von Aichelburg. În decembrie 1948 face prima tentativă de fugă, dar este denunțat și arestat la Timișoara, ceea ce îi aduce o condamnare de 3 ani, la Aiud, de unde în 1951-52 e transferat la Canal, iar între 1952-56 are domiciliu forțat la Măicănești, în Moldova, lucrînd ca om de serviciu la o școală. Eliberat în 1956, devine profesor la școala generală din Hammersdorf, lângă Sibiu, și-și reia activitatea literară și publicistică.

Dar este rearestat în 1959, cu ocazia cunoscutului proces al celor cinci scriitori germani, volumul său de povestiri (*Die Raten von Hammersdorf*), abia tipărit, este dat la topit. Condamnat inițial la 25 de ani munca silnică și 10 ani de privare de drepturi civile, după trei ani de închisoare (o parte la Gherla), i se comută pedeapsa în domiciliu forțat la Călmăuși, în Bărăgan, unde e lucrător agricol la ferma de stat. Relativa liberalizare din 1964 îl găsește în spital, la București, de unde se întoarce ca profesor suplinitor la Sibiu.

Abia în 1968 are loc reabilitarea și reprimirea lui în Uniunea Scriitorilor și în cea a Compozitorilor. Are colaborări foarte apreciate ca poet și traducător la publicații românești și germane. De remarcat că nu a făcut nici un fel de concesii ideologiei

La 3 august 1944 s-a stins din viață la București prof. dr. Ion Jovin, ultima personalitate ce participase la actul Unirii din 1918, fondator al radioterapiei moderne în România, membru de onoare al PNTcd.

Născut la 8.01. 1899, la Felnac (în Banat), student la Facultatea de Medicină din Budapesta, este încorporat în 1917 în armata austro-ungară și trimis pe frontul italian de la Piave.

În 1918 reia studiile de medicină, se înscrie în Garda Națională din Arad, luînd parte activă ca delegat supleant al Societății Studenților Români "Petru Maior" din Budapesta la pregătirea Adunării de la Alba Iulia.

Diplomat al Facultății de Medicină din Cluj în 1922, urmează în 1923 o specializare la Berlin pentru ca în 1924 să se înscrie pentru diploma de radiologie la facultatea de Medicină din Paris. Stagiile făcute în serviciile pionierilor radioterapiei moderne, Regaud, Lacassagne, Coutard, Mallet îi permit să se remarce astfel că, în 1926, odată cu obținerea diplomei, i se propune un post de asistent universitar la Institutul Curie. Dr. Ion Jovin revine însă în țară unde, în același an, 1926, creează, după model francez, primul centru anticanceros, cu primul serviciu de curieterapie din România.

Creatorul școlii moderne de radioterapie,

detracate a vremii și n-a dedicat poeme tiranilor timpului cum au făcut-o alții.

După unele călătorii în Polonia, Austria și RFG, din 1976 reîncep șicanele, interogatoriile la securitate și i se interzice să mai plece în străinătate. Ca urmare, face cerere de plecare definitivă, aprobată abia în 1980. Se instalează la Freiburg, unde se aflau alții români, printre care marele poet Horia Stamatu, și-și continua activitatea de scriitor și compozitor. La 70 de ani, viața lui reia cursul normal de dinainte de război: publicații, lecturi, concerte, multe orchestre europene îi interpretează muzica, călătorii, mai ales la Mediterana...

Recunoașterea sa în patria germană e demonstrată, de pildă, de publicarea, în 1993,

WOLF VON AICHELBURG

MERGELN

*Nu mai e școală-aici. Autobuzul
duce copii zilnic la Agnetheln.
Nu-s mulți, și nici nu-nvață ei prea mult.
Dar trebuie să-nvețe, pruncii noștri,
oricum. Așa am apucat din vechi.
Cîi o mai ține-așa? Nu ne-nrebăm.
Zilnic avem grijile noastre noi.
Femeia asta-i singură de tot
într-o gospodărie mult prea mare
care se ruinează, ca și ea.
Nu, numai merge așa. Prea mulți rîvnesc
la casa trainică de cărămidă
cu beci adînc și coperiș abrupt,
șinînd la ploaie. Cu unele bune:
teasc pentru fructe, saci, lopeți, cosoare,
mult praf, dar nu legume seci, nici șuncă,
nici ierburi bune atîrnate-n smocuri.
La ce? Femeia a trecut de șaptezeci.
O ajută uneori vecini. Ea-i lasă.
Nu-i roagă. Toți suntem bănuitori.
Aici e casa popii. Noi putem*

consilier la Ministerul Sănătății, participînd la elaborarea Legii sanitare din 1931, președinte, în 1933, al Societății Române de Radiologie, membru asociat în 1947 al academiei de Medicină, Dr. Ion Jovin se înscrie, după 1948 în marea categorie a persecutaților și a celor cu viața profesională frîntă.

Membru activ al PNT, medic personal al lui Iuliu Maniu, prof. dr. Ion Jovin suferă 7 ani închisorile comuniste cu aceeași demnitate și aceeași abnegație și generozitate față de camarazii de suferință, ca și în cursul activității sale de medic față de bolnavii săi.

În 1956 este ales membru de onoare al Societății Franceze de Radiologie, în 1970 devine membru de onoare al societății omonime din Brazilia. În 1972, invitat la Semicentenarul Institutului Curie, i se decernează medalia Antoine Becłere pentru meritele sale deosebite în radioterapie... în timp ce în România este limitat să lucreze ca simplu specialist la Spitalul Dr. Cantacuzino.

În ciuda acestor condiții vitrege, dr. Jovin continua să sprijine formarea radioterapeuților și pentru noi toți, foștii lui elevi, prof. dr. Ion Jovin rămîne un simbol al perfecțiunii profesionale și al integrității morale.

Dr. Rodica IVANOV

Radiothérapeute - Pitié Salpêtrière
Organizația Centrală București PNTcd

a lucrării Tuschise Gärten - Grădini toscane (4 volume, dintre care unul de poezii).

W. von Aichelburg are în literatura germană specificul unei puternice componente romanice, asemenea lui R. M. Rilke (pe care l-a tradus în franceză) sau K. Vossler. Legătura lui spirituală cu spațiul românesc se vede mai ales din excelențele și masivele traduceri din Eminescu, Blaga, Arghezi, Bacovia, Barbu, Voiculescu, Stanca, Doinaș și mulți alții! E un dar de aur pe care l-a făcut culturii românești, pentru care îi suntem profund îndatorați.

Odihnească-se în pace sufletul acestui om minunat.

Cicerone POGHIRC

*s-o tot păzim - pustie o să rămîină.
Și doar e-o casă bună. Ziduri tari,
din vremi cînd vrednicia era-n cinste.
Ea ține alți cîți vrei. Vecinii însă
nu-s binevoitori s-o mai repare;
destule pagube au și ei. Și poate
cîrînd s-or duce. Domnul știe unde.
Vezi, casa aia a rămas pustie,
stăpînul a plecat. E casă bună,
pîn-or decide cine-o să stea în ea.
Probabil or s-o dea unor țigani.
Cine rămîne-aici, cînd noi plecăm,
pleacă și el. Țara se pustiește.
Ei văd, scrișnînd din dinți; noi privim mut.
Nu mai avem regrete. Așteptăm.
Mai știe cine pleacă, ori rămîne?
Cînd unul moare trebuie s-aducem
pe preotul din Bell, hăt de departe.
Vine doar o duminică din două.
Aerisim atunci biserica:
miroase a cavou, a flori uscate.
Da, satu-i zice Mergeln; și-i frumos
c-ați fost și pe la noi. Mergeți cu bine!*

traducere Cicerone Poghirc

■ Alianța civic liberală din 20 iulie, dintre PNL (Quintus) și PAC, ar avea mai multe rațiuni. PNL dorește să revină în Convenție, liderii lui sperând ca alianța cu PAC-ul să le dea șansa de a ieși din izolare; PAC-ul speră ca alianța să-i ofere o altă pondere în CDR în actualele dispute și la alcătuirea viitoarelor liste electorale. Dar opoziția la intrarea PNL - care-i are ca lideri pe Ionescu-Quintus, un fost ministru de justiție "care s-a distins prin imobilism și slăbiciune", cum spune Gabriel Andreescu în "22", pe tot mai criticatul primar Crin Halaicu și pe omul de afaceri Cataramă - a sporit după perfectarea alianței, iar poziția PAC nu pare mai solidă decât înainte. Oricum, e greu pentru PAC să justifice apartenența la două coaliții distincte.

■ La întrunirea din 3 august, la care Consiliul CDR a analizat propunerile formațiunilor componente privind modificarea protocolului de funcționare, a fost adoptat un *Act Adițional de Protocol* care prevede, printre altele, ca președintele Convenției este candidatul unic al alianței, act pe care reprezentanții PAC, în absența lui Nicolae Manolescu, nu l-au semnat. Trebuie precizat ca mandatul actualului președinte, Emil Constantinescu, expiră în februarie 1995.

■ Propunerile PNȚCD, din 8 august, reiau sugestiile de ierarhizare a formațiunilor CDR formulate în scrisoarea din 20 iulie a lui Corneliu Coposu, nefăcând diferență între formațiunile partinice și nepartinice, toate cele 18 componente urmînd să fie supuse unui set unic de criterii. Primele patru criterii, care stabilesc ponderea formației și deci numărul de candidați la alegeri sunt: numărul de membri, numărul de organizații, numărul de primari și consilieri, numărul de reprezentanți la urnele de vot. PL '93 este și el partizanul ierarhizării partidelor în Convenție. PAC preferă sondajele actuale referitoare la primarii CDR și la imaginea partidelor, contestînd, totodată, egalitatea între partide și formațiile civile (Alianța Civică, AFDPR, etc)

■ În 13 august a fost convocat Comitetul Național PAC. Opinia președintelui Manolescu a fost că nu e oportună ieșirea din CDR. Dar semnarea Protocolului adițional a

fost acompaniată de o declarație foarte critică la adresa președintelui CDR, Emil Constantinescu. Andreea Pora crede în revista "Expres" că "am asistat în 13 august la cronica unei despărțiri anunțate"

■ O problemă este și Ion Bold, deputat PER de Arad (partid din Convenție) care a devenit președinte al Forumului național al Agricultorilor PDSR!...

■ De altfel nu e singurul. Eugen Dijmărescu și Florian Bercea, parlamentari din opoziție aparținînd partidului lui Petre Roman, și-au luat zborul, primind să reprezinte Puterea ca ambasadori, primul în Japonia, al doilea în Africa de Sud.

■ În ultima săptămînă a lui august, guvernul a profitat de vacanța parlamentară ca să emită două acte normative în domeniul culturii: hotărîrea privind finanțarea instituțiilor de cultură și artă de importanță județeană și ordonanța pentru protejarea patrimoniului. Ambele reprezentînd inițiativa PSM, au fost susținute de Mihai Ungheanu, secretar de stat la Ministerul Culturii.

Prima dintre hotărîri prevede trecerea a peste 200 de instituții locale, inclusiv din Capitală, din subordinea primăriilor în cea a Inspectoratelor județene, deci a Ministerului Culturii. Efectul este hipertrofierea birocrăției (din decembrie pînă în august s-a ajuns de la 200 la 600 de angajați în Ministerul Culturii!) și dependența inițiativelor culturale locale de

gustul șovino-festiv al centrului.

A doua decizie prevede trecerea Direcției Naționale a Patrimoniului, a Comisiei Naționale a Monumentelor și a Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor în subordinea aceluiași Minister al Culturii. Și pentru că tot și le-a însușit, Mihai Ungheanu a dispus, în vreme ce Marin Sorescu se afla la Singapore, desființarea Direcției Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice și a Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor...

■ În după-amiaza zilei de 25 august, la Timișoara și împrejurimi a izbucnit o furtună cu un suflu de 10-120 km pe oră, cu ploaie torențială și descărcări electrice: geamuri sparte, țigle zburînd de pe acoperișuri, copaci smulși, avarierea liniilor electrice, de telefon și a troielelor, circulație paralizată. S-au înregistrat 2 morți și 28 de răniți. A doua zi, catastrofa furtună a măturat județul Vaslui. În localitățile Bros, Costești, Drînceni, Averești au fost distruse 1800 de ha de porumb și floarea soarelui, o mulțime de animale s-au înecat, casele au rămas fără acoperiș. Numai în Huși sunt 92 de persoane sinistrate. În același timp, în județul Iași sunt 11 comune declarate zone calamitate din pricina secetei.

Dar mari distrugerii omenești și materiale a cunoscut între 26-27 august raionul Hâncești din R. Moldova, unde au murit 45 de persoane din pricina inundațiilor.

NATURALIZARI "Journal Officiel", 28 iulie, 7, 18, 21, 28 august, 4 și 6 septembrie 1994 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Butoi Irina, născută la București; Vasile Mariana, născută la București; Birta Ioan Viorel, născut la Nadab; Birta Rafila (n. Tetcu), născută la Cetatea de Baltă; Cioloca Emil Dan, născut la Timișoara; Cioloca Nicoleta (n. Crețu), născută la Bacău; Dobrescu Andrei, născut la București; Ioachim Mariana, născută la București; Vasilica Măciucă, născută la Bacău; Petraru Rodica, născută la Budești; Cristea Nicușor Cristian, născut la Galați; Maria Ianculescu, născută la București; Covalciuc Eduard Corneliu, născut la București; Covalciuc Cristina (n. Dan), născută la București; Marton Ladislau Ștefan, născut la Cluj; Marton Vlad Ștefan, născut la București; Brădușea Ileana Marton (n. Alinescu), născută la București; Negoescu Adrian Nicolae, născut la București; Margareta Oswald (n. Drăgoi), născută la București; Borza Gheorghe, născut la Corbița; Borza Alexandra, născută la Timișoara; Borza Paulina (n. Chiorean), născută la Spalnaca; Chiriță Rodica, născută la București; Elena Manicatică (n. Cornilescu), născută la Netopi; Valeria Mihăilescu (n. Constantinescu), născută la Ploiești; Ionescu Gheorghe, născut la Slatina; Ionescu Mihaela, născută la București; Oneșanu Andrei Dan, născut la București; Oneșanu Andreea Irina (n. Ionescu), născută la București; Claudia Gabriela Rădulescu, născută la București; Dumitru Bourros, născut la Niculițel; Anca Busselet (n. Almașan), născută la București; Butaș Adrian Ciprian, născut la Arad; Butaș Eleonora Olimpia (n. Deac), născută la Arad; Costea Cristina Corina, născută la Dej; Gomez Ibanez Magda Gabriela (n. Enăchescu), născută la Câmpina.

DECESE

→ Prof. Anina Pogoneanu, la Paris; scriitorul și ziaristul Mihai Niculescu (Anglia); scriitorul și compozitorul Wolf von Aichelburg (Germania); dr. Mihaela Nicolae (Austria).

✓ Prof. dr. Ion Jovin; arhitect, scenograf la Teatrul Bulandra Dan Jitianu; scriitor și eseist Radu Enescu; acad. prof. dr. Constantin Arseni; Virginia Cizek; anticar Radu Berceanu; scriitor Mihai Șerban; ziarist Stelian Moțiu; Mircea Trifu, preș; Asociația epigramiștilor din România; Eugeniu Negruț; Vasile Manea; col (r) Dumitru Ioan Negrău; Costel Petrovici; col. Gh. Constantinescu; prof. Alexandru Popa; gral (r) Marin Popescu; Gabriela Cuculea; col. dr. Ion Gheorghe; Afrodita Grecul; Valeriu Rîșescu; Ștefan Nițescu; Nae Ionescu; Virgil Ciobanu; Barbu Răducanu; Aron Ursei; Patriciu Serac; Alexandru Petroiu; Gh. Bârsan; Emilia Asbiovici; dr. Gh. Popescu; col (r) Traian Robu; Ioan Pomojescu; gral. (r) Alexandru Popescu col (r) Constantin Catargiu; Ilie Dobre; Ilie Slave; Corina Găman; Virgil Nicolaescu; prof. Ioan Fait; Angela Manolescu; dr. Ana Radu; Trifon Zidărescu; Gh. Popescu; Nicolae Gherghinescu; col (r) Ladislau Tarko; Maria Simion; Berta Gross; Viorel Mureșan; Barbu Constantin; ing. Mihai Vasile; Ioana Scheacuc; prof. dr. Stelian Dumitrescu; Petre Crăciunel; Nicolae Văsioiu; dr. Adrian Paralescu; Ioan Brătescu; Ecaterina Diaconu; ing. Luca Emil; ing. Dumitru Marincea; col (r) Nicolae Badea; maior (r) Ion Stoica; Aurelia Epure; Edmée Valeria Gav. Odorica Blejan; ing. Dumitru Bălaș; dr. Carmen Nicolae Chiriță; cdor (r) Ioan Manolescu; dr. Dragoș Pietraru; Marin Stoicescu; Maris-Elis Andrei; Comelia Stoicescu; Aurora Jocu; ing. Iancu Munte; Vera Țugulea; ing. Gherman Ewolt; Silvia Ionescu; dr. Aurel Dușan; Dora Băbeanu; Nicolae Bejiaru; Charlotte Mănașcu; Anca Tămăioagă.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/09/94
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 230

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent
USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

LA REVOLUTION TELEVEISEE

par Michel Korné

Les événements de décembre 1989 qui ont abouti à la chute de Ceausescu et à son exécution sommaire, ont donné lieu à bien des interprétations.

Sous la direction de Ceausescu et de sa famille, la Roumanie était restée le dernier état communiste stalinien d'Europe. La chute du régime était attendue et annoncée par bien des dirigeants politiques d'Occident. Ceux qui avaient soutenu le dictateur pendant des années, en croyant avoir à faire à un adversaire de Moscou, avait fini par se rendre à l'évidence. Ceausescu n'était nullement un adversaire des Soviétiques, mais bénéficiait au contraire de l'appui des "durs" du Kremlin qui s'opposaient aux réformateurs conduits depuis 1985 par Gorbachev.

Après avoir été obligé de renoncer à la clause de la nation la plus favorisée, qui devait de toute manière lui être retirée par le Sénat des Etats-Unis, le dictateur roumain se trouvait de plus en plus isolé au plan international. Après la chute de Honécker en Allemagne de l'Est, de Jivkov en Bulgarie et de ses principaux soutiens au Kremlin même, le couple Ceausescu n'avait plus comme alliés que le dictateur de la Corée du Nord et les Ayatollahs de Téhéran. C'est dans ce pays que le dictateur de Bucarest devait effectuer sa dernière visite officielle le 17 Décembre 1989 alors même

que l'histoire s'était mise en marche pour aboutir à son remplacement et à son exécution en Roumanie.

Les 15, 16 et 17 décembre, des manifestations de solidarité en faveur du pasteur hongrois Tökesh avaient eu lieu à Timisoara, qui devaient être réprimées dans le sang. Quatre jours plus tard, le 21 décembre 1989, elles devaient s'étendre à Bucarest où, Ceausescu se faisait huer lors d'un discours public. Cela devait déclencher l'insurrection. Le lendemain, aux premières heures du 22 décembre, des centaines de milliers d'ouvriers devaient envahir la place du palais présidentiel, et quelques heures plus tard, Nicolae et Elena Ceausescu s'enfuyaient au bord d'un hélicoptère. Arrêtés trois heures plus tard, après avoir été déposé sur la route nationale aux abords de la ville de Targoviste, le couple devait être jugé sommairement et exécuté le 25 décembre 1989.

Lors des cinq journées de l'insurrection commencée le 17 décembre, le sang avait coulé et près de deux cent personnes avaient été tuées à Timisoara, Bucarest et dans d'autres villes de Roumanie. La chute du dictateur n'a toutefois pas arrêté le carnage. Pendant les neuf journées qui devaient suivre, neuf cent personnes trouvaient la mort, dans différentes villes, dont Bucarest. C'était moins que les 6000 à 60000 morts annoncés par

"touristes" soviétiques. Pendant les journées du 15, 16 et 17 décembre 1989, à ceux déjà existants il s'est ajouté ceux qui "rentraient de Yougoslavie", en majorité en voitures particulières.

Il y a aussi d'autres éléments qui ne laissent pas de doute sur les voyageurs. Ainsi à l'occasion de contrôles effectués par la police du département de Dolj, des documents présentés témoignaient du fait que la majorité des touristes étaient des militaires. Dans le même département, le matin du 24 décembre un coup de téléphone anonyme signalait l'arrivée d'une colonne de voitures dans la ville de Craiova (capitale de l'Olténie n.n). Craignant qu'il ne s'agisse d'une attaque contre le combinat chimique de Craiova, les militaires roumains ont envoyé deux voitures blindées qui ont arrêté la colonne et ont ouvert le feu blessant environ 20 personnes dont deux devaient mourir ultérieurement à l'hôpital, et ont avarié cinq voitures. Les personnes qui ont contrôlé ces voitures n'ont pas rédigé de procès verbal qui permette de connaître la vérité, mais par la suite, les organes de police ont trouvé plusieurs trousseaux médicaux et des longs couteaux dont le nombre dépassait les besoins normaux. La majorité des blessés

la presse et les médias internationaux qui s'étaient avérés fantaisistes, mais personne n'a dévoilé les auteurs et la raison de ces morts que rien ne justifiait.

L'opinion publique roumaine n'a cessé d'exiger des explications qu'elle n'a jamais obtenues. Toutes sortes de théories ont été avancées, dont l'intervention d'agents étrangers arabes, hongrois, soviétiques ou occidentaux. Aucune n'a convaincu l'opinion roumaine qui rendait responsable de ces massacres post-révolutionnaires, la Securitate.

Héritier de la police secrète de Ceausescu, le Service Roumain d'Information (SRI) n'a guère donné d'explications, cependant que des hauts responsables militaires aussi bien que de l'ex-Securitate avaient disparu pendant ces journées troubles et à la suite d'accidents restés inexplicables.

Si le SRI continue à garder le silence, la commission parlementaire supposée contrôler ses activités, s'est vue obligée de présenter un rapport préliminaire sur les événements de décembre 1989, dont certains extraits concernent le rôle des "touristes" et des "terroristes" étrangers.

Nous les reproduisons tels qu'ils ont été publiés par le quotidien gouvernemental Adevarul en date du 13 juillet 1994.

Les touristes

A commencer par le 9 décembre 1989, le nombre des "touristes" soviétiques voyageant dans des voitures "privées" s'est accru de manière vertigineuse passant d'environ 80 à plus de 1000 voitures par jour. Le phénomène présentait certaines caractéristiques qui, quoique enregistrées à l'époque, n'ont pas donné lieu à des conclusions et à des mesures qui s'imposaient. Les occupants (2 à 3 par voiture), en majorité des hommes d'une taille athlétique de 25 à 40 ans, évitaient généralement les endroits d'hébergement et dormaient dans les voitures, cependant que dans des rares cas, lorsqu'ils ont utilisé les hôtels, ils payaient en devises. Les voitures étaient de marques "Lada", et "Moscvitch", (soviétiques n.n), se déplaçaient en colonne et avaient souvent des numéros minéralogiques qui se suivaient ainsi qu'un état technique semblable (de nombreuses voitures étaient neuves). La majorité "était en transit vers la Yougoslavie", mais certaines n'ont pu entrer dans ce pays car à bord des voitures l'on a trouvé des armes.

Il est certain que lors des événements de Timisoara il y avait un grand nombre de

ont été internés à l'hôpital de Turnul Severin d'où le matin du 25 décembre une citoyenne soviétique a téléphoné à l'ambassade de l'URSS, à la suite de quoi, l'attaché militaire soviétique a visité par deux fois l'hôpital. En avril 1990, trois citoyens soviétiques dont une femme qui déclarait être commandant de l'armée soviétique, se sont présentés à la police de la commune de Bradesti pour demander la restitution des quatre voitures endommagées.

Peu de temps après la révolution, à la suite d'un accident de voiture dans laquelle était impliqué le touriste soviétique Lout Alexander et un autre homme, l'on a trouvé douze uniformes militaires roumains et un veston de commandant soviétique. Les deux ont déclaré être des officiers de réserve et avoir lutté en Afghanistan.

Dans le département de Mehedinti, commune Butoesti, une voiture soviétique a été accrochée par un camion TIR, ce qui a entraîné la mort d'une personne et a grièvement blessé une autre. Dans la voiture l'on a trouvé 240 cartouches de fabrication soviétique.

Par ailleurs aussi bien à Bucarest que dans le reste du pays, l'on a enregistré des

Suite Page II

discussions entre les membres de groupes de "touristes" soviétiques qui déclaraient avoir "rempli leur mission". Dans certains cas, il a été établi avec certitude qu'il s'agissait d'espions.

Il faut également signaler la "recommandation" d'un citoyen moldave Jiagu Alexe, professeur à l'Institut Polytechnique de Chisinau, selon lequel les Roumains n'ont plus de raison de chercher "les terroristes" car ces "derniers" ont quitté depuis longtemps la Roumanie. Dans ce contexte il a précisé en outre que pendant la révolution, son frère, cadre du KGB, se trouvait "dans la zone de Craiova, quelque part entre Timisoara et Bucarest".

Selon d'autres indices pendant les événements de Timisoara, l'activité de certaines personnes connues comme agents soviétiques, s'était intensifiée et avait été coordonnée avec celle des "touristes". Une de ces personnes, après avoir pris contact avec plusieurs intellectuels de Timisoara qui avaient participé aux événements, s'était rendue le soir du 21 décembre 1989 à Bucarest où, conformément à ses propres affirmations, elle "a remis les documents concernant le déroulement des événements à l'ambassade de l'URSS".

D'autres actions des cadres d'information (SRI n.n) indiquent que ces derniers anticipaient les événements. Ainsi pendant la période du 17 au 20 décembre 1989, l'immeuble de la place des aviateurs dans lequel habitaient de nombreux diplomates soviétiques avait été évacué à commencer par les femmes et les enfants. Par ailleurs, le 21 décembre, les membres du consulat soviétique de Constanza avaient détruit un grand nombre de documents en les brûlant dans la cour du consulat.

Il faut toutefois signaler que dans l'ensemble, par rapport au nombre énorme de Soviétiques qui se trouvaient en Roumanie à la veille de la Révolution, le nombre de ceux impliqués dans les événements était réduit, la majorité s'étant comportée comme s'ils attendaient un ordre qui n'est finalement pas venu.....

Les terroristes

Dans l'après-midi du 22 décembre, des tentatives ont eu lieu pour créer les premiers noyaux d'autorité qui puissent assumer la gestion et dépasser le vide du pouvoir.

La fuite du couple dictatorial fait naître un court répit d'euphorie générale, rapidement suivi par l'insécurité. La crainte de la restauration s'insinue bientôt dans la joie de la victoire. La radio et surtout la télévision ont eu, même contre leur volonté, une contribution majeure à inculquer la peur, ces institutions étant occupées vers 13h30 de manière pacifique et sans incident par les révolutionnaires qui, soutenus activement par le personnel technique ont assuré à partir de ce moment l'information du pays, facilitant et contribuant à la première transmission en direct d'une révolution.

D'abord diffuse, la peur gagne rapidement en consistance et l'appel télévisé du général Militaru adressé aux commandants du Ministère de la Défense

Nationale et du Ministère de l'Intérieur, par lequel il leur demandait de manière pathétique "d'arrêter le massacre !" - appel qui a eu lieu dans l'après-midi du 22 à un moment où l'on ne tirait nulle part dans le pays, ni même dans la capitale, n'a fait qu'accroître la suspicion et la peur dans les rangs de la population et des forces armées.

Mais si jusqu'au soir la peur avait été alimentée par des fausses rumeurs, à partir de 18h50, l'on a commencé à tirer dans la grande place du palais de Bucarest.

La foule est prise de panique.

Sa réaction est transmise en direct à la télévision et suivie par le pays tout entier.

Les auteurs des quelques rafales d'armes automatiques, à moins qu'il ne s'agisse de simulateurs car elles n'ont entraîné aucun mort ou blessé, sont inconnus, (la découverte de la vérité concernant ce moment constitue toujours un des objectifs prioritaires de notre activité d'information).

L'armée a riposté y compris avec des armes lourdes, et les suites sont connues.

Ces tirs, dans la place du palais, donnaient une justification à la peur qui n'avait jusqu'alors aucun fondement réel, et a fait croire à l'existence effective de forces contre-révolutionnaires, ce qui a donné naissance à la période la plus controversée de la révolution roumaine, qui commence le soir du 22 décembre et ne s'achève qu'à la fin de l'année.

La preuve de l'existence effective de certaines forces contre-révolutionnaires, où du moins le fait de faire croire qu'elles existent, devait être suivi de manière normale par le besoin de les identifier. C'est ainsi qu'à lieu la sarabande des nouvelles alarmistes, concernant les "forces fidèles à Ceausescu". Or, les forces auxquelles cette désignation pouvait être attribuée avec le plus de crédibilité, étaient celles de la Securitate, ce sont elles qui sont mises en cause par la foule comme ayant "porté atteinte à la victoire de la révolution". Le fait que des soi-disant attentats tels les attaques imminentes contre l'armée, des colonnes blindées ennemies qui tachaient de pénétrer dans différentes villes, l'explosion imminente du réacteur atomique de Magurele, le sabotage de barrages hydrauliques, les explosions dans différents hôpitaux, crèches ou écoles maternelles, se soient avérées de simples rumeurs n'a pas suffi pour calmer l'opinion publique. Au contraire, les rumeurs revanchardes se multipliaient allant jusqu'à annoncer pour le réveillon de fin d'année "un mort dans chaque maison".

Comme cependant dans les milieux bien informés l'on savait que la Securitate était contrôlée par l'armée, d'abord dans les faits (à Timisoara par exemple dès le soir du 22) et peu de temps après "de jure", (le 24 toutes les unités de Securitate du pays étant subordonnées à l'armée), l'on a petit à petit renoncé à incriminer la Securitate, pour ne mettre en cause que quelques groupes de membres de la Securitate dont les "près de 300 qui étaient cachés dans les catacombes de la villa de Ceausescu".

Cette affirmation ayant été faite à la télévision par le Général en retraite Stephan

Kostial, a résisté un certain temps. D'autres informations faisaient état de tireurs d'élites de la Securitate, qui prenaient pour cible l'armée et la population et que l'on accusait d'être des terroristes.

De nombreuses informations diffusées par la télévision, désignaient comme "terroristes" des groupes de mercenaires étrangers, (généralement arabes), spécialement instruits pour défendre Ceausescu jusqu'au bout, même au péril de leur vie.

Comme toutefois ces "commandos" n'ont pas été prouvés, (certains "terroristes arabes" n'étant que des tziganes autochtones qui se trouvaient dans la zone de tir), l'on est resté à l'idée des "terroristes" purement et simplement qui ont donné lieu à une diversion massive basée sur la peur, la panique et la confusion des ces journées tragiques.

... En regardant en arrière, la légende des terroristes dévoile les ingrédients d'un spectacle bon marché, avec ses cimetières, ses caveaux, ses catacombes, ses morts qui disparaissent sans trace, des estropiés qui tirent dans toutes les positions et des armements cachés. Il est toutefois vrai qu pendant ces jours, dans les rues de Bucarest ainsi que d'autres villes, l'on tirait effectivement et que des gens mouraient.

En conséquence, la légende des terroristes a pris, créant un état d'émotion collectif extrêmement fort dans la population, centré sur une vraie psychose du terrorisme.

Il est évident que le rapport du parlement a pour but de démontrer l'immixtion soviétique qui paraît indéniable et de blanchir la Securitate dont la plupart des cadres de l'époque sont les dirigeants de l'actuel S.R.I. En lisant les extraits concernant les "terroristes", il semblerait que la responsabilité des massacres "post-révolutionnaires" incombent aux généraux Militaru et Kostial et aux journalistes de la Télévision qui auraient affolé la population ...

L'explication est peu convaincante. Dans un pays où à l'époque, seule l'armée et la Securitate disposaient d'armes, qui donc pouvait tirer sinon les uns et les autres ? Mais le pouvoir n'aime guère les journalistes lorsqu'ils sont libres....

En fait la tuerie post-révolutionnaire n'était nullement accidentelle. Elle a eu comme but de vider les rues des centaines de milliers de manifestants qui y étaient descendus dans tout le pays. Après le 22 Décembre, les cinq jours pendant lesquels 900 personnes, surtout jeunes et anti-communistes sont morts, ont été ceux où la population a suivi "la révolution" à la télévision. Pendant que le spectacle se déroulait sur le petit écran, les nouveaux dirigeants s'emparaient du pouvoir, se partageaient les rôles, éliminaient les adversaires et les témoins gênants, dont des militaires de haut rang et faisaient tirer sur les jeunes et sur ceux qui se faisaient le plus remarquer par leurs attitudes combatives.

La peur longuement évoquée par le rapport du parlement de Bucarest, n'a nullement été fomentée par des journalistes imprudents mais correspond au procédé mis au point et préalablement expérimenté sous d'autres formes par la Securitate et d'autres polices politiques des ex-états communistes.

A l'insu de ses journalistes, la télévision a servi d'amplification à l'action d'un pouvoir qui a fait de la peur un de ses principaux outils.